

Revisionsverkets ställningstaganden

Framtidens arbetskraft 2030 – Framtida kompetensförsörjning i styrningssystemet inom den grundläggande utbildningen

Revisionen granskade om styrningen av den finländska grundläggande utbildningen har tagit sådana färdigheter i beaktande som är väsentliga med tanke på det framtida arbetslivet. De här färdigheterna benämns också med uttrycket ”framtidiga kompetensförsörjning” i denna revisionsberättelse, och de hänvisar till de allmänna kompetenskraven som OECD har identifierat som viktiga för framtidens arbetsliv. Föremålen för den här revisionen var undervisnings- och kulturministeriet samt Utbildningsstyrelsen. Revisionen fäste särskild uppmärksamhet vid deras informations- och normstyrning till den del de rör den grundläggande utbildningens innehåll.

De centrala normerna som styr innehållet i den grundläggande utbildningen är lagen och förordningen om grundläggande utbildning, statsrådets förordning om riksomfattande mål för den undervisning som avses i lagen om grundläggande utbildning och om timfördelningen i den grundläggande utbildningen, och Utbildningsstyrelsens riksomfattande föreskrift om grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, där de centrala målen för den grundläggande utbildningen fastställs. Med informationsstyrning avses i det här sammanhanget till exempel den information som Utbildningsstyrelsen erbjuder utbildningsanordnare och lärare i syfte att hjälpa utbildningsanordnarna att främja sin verksamhet och produktivitet. Informationsstyrningen är inte juridiskt bindande, varvid informationens mottagare kan besluta om den följer anvisningarna.¹ På statlig nivå är det Utbildningsstyrelsen som ansvarar för den grundläggande utbildningens styrning och utveckling.

Styrningen av den grundläggande utbildningen fäster i och med den uppdaterade läroplanen 2014 större uppmärksamhet vid sådana färdigheter som behövs i framtidens arbetsliv

Färdigheterna som behövs i det framtida arbetslivet har haft en central roll i normstyrningen av den grundläggande utbildningen sedan totalreformen av grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014. I samband med reformen 2014 införde Utbildningsstyrelsen och de sakkunniga intressentgrupperna som deltog i arbetet begreppet mångsidig kompetens, som i samband med de läroämnesspecifika kunskaperna ska ingå i undervisningen och

¹ Revisionsverket om informationsstyrning (på finska):

<https://www.vtv.fi/app/uploads/2018/07/02153654/perusopetuksen-ohjaus-ja-rahoitusjarjestelma-192-2009.pdf>.

bedömningen. Med mångsidig kompetens avses en helhet som består av kunskaper, färdigheter, värderingar, attityder och vilja,² och den har till stor del samma mål som OECD har identifierat som centrala för sådan kompetens som behövs i framtiden.

Kunskapsunderlaget för läroplanens grunder har byggts upp tillsammans med centrala sakkunniga intressentgrupper

Utbildningsstyrelsen utarbetade läroplanens grunder, dvs. den grundläggande utbildningens mål och innehåll, i samråd med centrala sakkunniga intressentgrupper. Pedagoger, lärare, representanter för utbildningsanordnarna och representanter för lärarnas fackorganisationer involverades i stor utsträckning i arbetet. Den viktigaste gruppen som inte var representerad i det grundläggande arbetet var eleverna. Detta beror på att elever i den grundläggande utbildningen inte har något riksomfattande representationsorgan. Utbildningsstyrelsen öppnade en webbplats under det grundläggande arbetet, där vem som helst kunde kommentera grundernas innehåll.

De läroämnesspecifika arbetsgrupperna hade en överrepresentation från de sju största kommunernas organisationer.

Utbildningsstyrelsen stödde verkställandet av den nya läroplanen till en början, men stödet minskade när de lokala planerna blev klara

Anvisningarna som Utbildningsstyrelsen gav utbildningsanordnarna gällande undervisningens innehåll var i huvudsak tillräckliga när grunderna för läroplanen och de lokala läroplanerna utarbetades. Stödet började dock avta senast efter att de lokala läroplanerna blivit klara. Detta skedde trots att Utbildningsstyrelsen ingående hade förnyat läroplanens grunder så att man utöver de läroämnesspecifika kunskaperna måste främja så kallad mångsidig kompetens i undervisningen. Områdena för mångsidig kompetens inbegriper sådana färdigheter som behövs i framtidens arbetsliv. Dessa har identifierats av OECD och användes som kriterier vid revisionen.

Den minskade styrningen framgår till exempel av lärarnas syn på vilka saker som har hjälpt dem att främja elevernas kompetensutveckling inför framtiden. De upplever inte att Utbildningsstyrelsens stöd skulle ha varit till betydande hjälp i det dagliga skolarbetet och i främjandet av framtida kompetensförsörjning. Skolorna har i huvudsak förlitat sig på undervisningspersonalens egen kompetens när det kommer till främjandet av framtida färdigheter i arbetslivet. En del utbildningsanordnare har ett starkt regionalt samarbete: grannkommuner utarbetar regionala läroplaner och ordnar fortbildningar för lärare tillsammans.

² Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014.

<https://www.oph.fi/sv/utbildning-och-examina/grunderna-laroplanen-den-grundlaggande-utbildningen>

Det regionala samarbetet tar dock inte fram modeller för uppföljning av läroplanen.

De planerade stödåtgärderna för verkställandet upphör 2016 i Utbildningsstyrelsens vägkarta över läroplansprocessen, dvs. vid den tidpunkt då de första årskurserna införde de lokala läroplanerna som utarbetats utifrån de förnyade grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen. De sista årskurserna införde de nya läroplanerna först 2019.

Framtida kompetensförsörjning främjas i undervisningen, men stora skillnader i elevernas färdigheter ger anledning till oro

Enligt en enkät som genomfördes i samband med revisionen har lärarna grundläggande förutsättningar för att på ett effektivt och jämlikt sätt främja sådan kompetens som behövs i framtidens arbetsliv, men brådskan, stora skillnader i elevernas utgångsnivå och olika störningsfaktorer i undervisningen oroar undervisningspersonalen. Det förekommer stora skillnader mellan eleverna och skolorna i fråga om färdigheter som behövs i framtiden, och som ofta bottnar i elevernas bakgrund.

För att man ska kunna främja framtida kompetensförsörjning på ett effektivt sätt i undervisningen, måste i synnerhet följande förutsättningar uppfyllas: tillräcklig tid måste reserveras i undervisningssituationen för att främja framtida kompetensförsörjning, lärarna måste ha tillräcklig kompetens för detta, de lokala läroplanerna måste tydligt förplikta till att man främjar framtida kompetensförsörjning och Utbildningsstyrelsen måste tydligt definiera vad varje enskilt kompetensbehov innebär.

Färdigheter som är relevanta för framtidens arbetsliv har kunnat främjas på lika villkor när det har funnits tillräckligt med tid för undervisningen och det inte har funnits stora skillnader i elevernas utgångsnivå på grund av elevernas bakgrund. Jämlikheten har också främjats genom lärarsamarbete.

Revisionsverkets rekommendationer

1. Undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen säkerställer att när grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen uppdateras i fortsättningen får utbildningsanordnarna tillräckligt och enhetligt stöd för att verkställa dem även efter att den lokala läroplanen har färdigställts.
2. Undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen förbättrar förutsättningarna för samarbetet mellan utbildningsanordnarna till exempel genom att vidareutveckla tillvägagångssätten och de digitala verktygen med vilka utbildningsanordnarna kan dela god praxis vid utarbetandet, genomförandet och uppföljningen av de lokala läroplanerna.
3. Utbildningsstyrelsen utvecklar tillsammans med utbildningsanordnarna en uppföljningsmodell för verkställandet av de lokala läroplanerna som stöd för ett enhetligt verkställande av grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen.